

Alte Drucke

**D. RADVLPHI || ARDENTIS PICTA=||VI, DOCTORIS
THEOLOGI || PERANTIQVI ILLVSTRISSIMI || Aquitaniæ
Ducis Gulielmi, Concionatoris disertiss. || in ...**

Radulfus <Ardens>

Antverpiae, 1571

Dominica XV. Post Trinitat.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-154891

HOMILIAE

nibus nō solū p ingratitudinē gratiæ subtrahūtur, & vitia redeūt, sed etiā peiores efficiuntur, Domino alibi attestante. Et fuit inq̃t nouissima hominis illius peiora prioribus. **Mat. 27.** Nos ergo fratres, exēplo decimi leprosi cōsideremus, quales fuerimus ex culpa nostra : & quales sumus ex gratia. Reuertamur corde ad Deū emundatorē nostrū : eius misericordiam magna cordis deuotione laudemus : & cada-
Luc. 16. mus ante pedes eius, nō retro vt Heli in mortē, sed in faciē, id est, in proprię fragilitatis cognitionē, nobis peccata, & deo bonū q̃ habem⁹ attribuētes, & inde ei gratias sēper referentes. Nec solū fratres de bonis nobis collatis ei gratias referamus, sed etiā de dānis & flagellis, dicētes cū beato Iob. Si bona suscepimus de manu Domini, mala etiam quare nō suscipiamus? Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit ita factū est, sit nomē Domini benedictū. Agere. n. in prosperis gratias etiā quorundā malorū est. Vnde Dauid, Cōfitebitur, inquit tibi cū benefeceris ei. Agere etiā in aduersis gratias: tantū bonorū est: q̃ ipsa aduersa, magna dona esse intelligūt: p̃ que pius pater filios, quos magis diligit, corripit. Inter quos fraues, hīc corripī a Deo diligamus, vt cū eis cōsolari mereamur. Amen.

DOMINICA XV. POST TRINITAT.

Galat. 5. *Si spiritu viuimus, spiritu & ambulemus, &c.* Tripartita est hęc lectio, fratres chariss. Primò enim nos hortatur Apōst. ad spiritualē vitā. Secūdo ostēdit quē vita sit spiritualis. Tertiò pręcipit, vt subditi magistris suis spiritualibus omnia bona sua cōmunicēt. Hortās ergo nos Apōstolis primò ad spiritualē vitā, ait: *Si spiritu viuimus, spiritu & ambulemus.* Quatuor modis, fratres mei, accipitur hoc nomē Spiritus in sacra scriptura. Quandoq; enim ponitur ad significandū spiritū humanum: vt quādo dicitur, quod homo cōstat ex corpore & spiritu. Quādoq; verò ponitur ad significandum partem ipsius spiritus: superiorem scilicet rationem, vt ibi. Spiritus quidē promptus est, caro autem infirma. Quandoq; verò ponitur ad significandum interiorem literę intellectum : vt ibi, litera occidit, spiritus autem viuificat. Quandoque etiam ponitur ad significandum spiritum sanctum. Spiritus ergo secundum primam acceptionem, cōfert nobis, vt etiam viuamus

Mat. 26.

Luc. 24.

1. Cor. 5.

uamur corporaliter. Secundum verò secundam & tertiam & quartam acceptionem, confert nobis, vt viuamus spiritualiter. Ait ergo Apostolus, *Si spiritu viuimus, spiritus & ambulemus*. Ac si aperte dicat, si nec spiritualiter, nec etiam corporaliter possumus viuere, nisi ex spiritu, secundum spiritus, non secundum carnis voluntatem operemur. Non sumus ergo fratres mei, similes Adæ, qui abiit in cōsilio impiorum, suggestionibus scilicet vxoris & serpentis consentiendo, sed potius tentationes diaboli repellentes, carnem nostram ieiuniis & macerationibus cogamus consilio spiritus obedire.

Sequitur pars secunda, in qua ostendit Apostolus, quæ vita sit spiritualis: ea scilicet quæ vitia fugit, & virtutes sequitur, Vnde & subdit, *Non efficiamur inanis gloriæ cupidi*, subaudis nec cæterorum vitiorum. Sed ideo hic potius ponit vanam gloriã: quoniam ea præcipuè viros spirituales solet impugnare, qui habet multa bona vnde gloriantur. Est enim vana gloria, quādo aliquid de bono quod habet vel habere videtur, nō Deo, sed sibi met gloriã tribuit, vel quærit, vel recipit. Ideo autē dixit de bono quod habere videtur, quoniam hypocrita etiam de bono quod simulat humanā gloriã captat. Cæteri, si gloriantur de bono quod habet, (de bono dico spirituali vel corporali) sed de corporali bono gloriantur & superbiunt, tantū seculares & bruti homines. De spirituali verò bono, plerunque ipsis magnis & spiritualibus viris accrescit gloria & elatio. Sed istorum omnium, alij de bono quod habent, sibi met attribunt gloriam, à se, vel ex meritis suis illud se habere putantes. Alij verò exterius humanam captant gloriã, & si non sit qui eos laudet, ipsi seipsos laudare nō erubescunt. Alij autē sunt, qui etsi de bono suo laudem humanā non quærunt, tamen ab alijs oblatam recipiunt. Qui quanuis ad laudē sibi oblatam erubescant, & se fateātur indignos, tamen intus ad auditam laudem animus gaudet & gloriatur. Hæc autem gloria inanis siue vana dicitur: quia à gloria vera æternæ retributiones cassatur. Vnde Dominus de huiusmodi ait: receperunt mercedem suam, *Mat. 5.* gloriam scilicet temporalem quam quæsierunt, non æternam. *Inuicem*, inquit, *promoucentes, inuicem inuidentes.*

Proprium est gloriosorum hominum, ut alios prouocent ad contentionem & certamen: ut in ipso certamine appareant superiores. Quod si eos superare non valent, inuident, & de bono eorum cruciatur. Nos ergo fratres charissimi de bono si quod facimus: nec intus in nobis gloriemur: nec exterius ventulum humane gloriolae captemus, nec oblatum recipimus: sed laudantis verba interrompamus, dicentes: Non laudaueris hominem in vita sua, lauda post mortem. Tunc enim nec laudans adulatur, nec laudatus tentatur. Sed quoniam non sufficit vitia cauere, nisi etiam bona faciamus, addit Apostolus: *Fratres, si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, instruite huiusmodi in spiritu lenitatis.* Hortatur autem hic nos ad compassionem, & ad instructionem delinquentium: quod maximi meriti esse testatur Iacobus, dicens: Si quis conuerſi fecerit peccatorem ab errore viae suae, saluabit animam eius a morte, & operit multitudinem peccatorum. Porro aliter corripiendi sunt fortiores & sapientiores, quando peccant: aliter fragiliores & rudiores: aliter qui peccant ex praeconsideratione: aliter qui ex praecupatione: aliter qui in pluribus: aliter qui in vno: aliter qui faciunt quod non deberent: aliter qui non faciunt quod deberent, quod est delictum. Qui enim fortior & sapientior est: vel qui peccat ex praeconsideratione: vel qui peccat in pluribus: vel qui facit contra praeceptum manifeste, grauius arguendus est. *At si homo*, id est, fragilis, *fuerit preoccupatus* subito, non in pluribus, sed in aliquo delicto: *vos qui spirituales estis*, ad quos scilicet pertinet peccantes corrigere: *instruite huiusmodi, & hoc in spiritu lenitatis*: non eos scilicet deridendo vel execrando, vel ad desperationem prouocando (ut quidam solent) sed potius ad poenitentiam exemplo peccatorum conuersorum trahendo, & veniam promittendo. *Considerans*, inquit, *te ipsum, ne contumelietis*. Ac si dicat, cum consideras homines, considera quoque te ipsum, qui homo & fragilis es, & similiter potes tentari, vel iam tentatus es. Et in te addisce, qualis inter ceteros esse debes. Nihil enim fratres charissimi. plus mouet hominem ad pietatem & compassionem, quam proprii periculi consideratio. Hinc est quod Dominus Petrum principem Apostolorum, primum

Iacob. 5.

per-

permisit cadere, vt videlicet in seipſo diſceret quomodo
 cæteris miſereri deberet. *Alter, inquit, alterius onera por-*
tate, & ſic adimplebitis legē Chriſti. Eſt onus peccatorum,
 & eſt onus neceſſitatum: eſt & onus moleſtiarum: Onus
 ergo fratres mei, peccatorum proximi portemus, pro eis
 orando, eos corripiendo, & ad emendationem vocando.
 Sic enim fecit Chriſtus: qui non ſolū peccata noſtra tu-
 lit, orando, corripiendo, & ad emendationem vocādo, ſed
 etiā pœnā pro eis in ſuo corpore portando. Ipſe eſt agnus
 qui tulit peccata mundi. Onus quoq; neceſſitatum proxi-
 mi portemus, eius indigentis & afflictionibus cōpatien-
 do, conſulendo, & ſubueniendo. Sic enim fecit & docuit
 Chriſtus, qui indigentis & afflictionibus humanis cōpaſ-
 ſus eſt, cōſuluit & ſubuenit. Onus etiā moleſtiarū proxi-
 mi noſtri portemus: indignationes, cōtumelias, & iniurias
 ab illis nobis illatas æquanimiter patiēdo, & pro eis af-
 ſeſtuoſe orādo. Sic enim fecit & docuit Chriſtus, qui per-
 ſeſtutorū odia, cōtumelias & iniurias paſſus & cōpaſſus
 eſt: reddens pro odio dilectionem: pro cōtumeliis oratio-
 nem: pro iniuriis beneficētiā. *Si quis autē, inquit, exiſti-*
mat ſe aliquid eſſe (cūm nihil ſit) ipſe ſe ſeducit. Generali-
 ter fratres mei, hoc verū eſt: Quia ſi quis ſe exiſtimat ali-
 quid eſſe, in quo nihil eſt, ipſe vtq; ſe ſeducit. Si quis æſti-
 mat ſe non egere aliorum auxilio, ipſe ſe ſeducit. Si quis
 æſtimat ſe ex meritis ſuis aliquid eſſe, vel reſpectu aliorū,
 ipſe ſe ſeducit: Et huiusmodi, *Opus ſuum probet vnūſquiſ-*
que: & ſic gloriam in ſeipſo tantū habebit, & non in altero.
 Porro opus probū & probatū eſt, quando & in genere eſt
 bonū, & in intentione, & à vana gloria vel ſuperbia eſt in-
 corruptū. Multi quippè faciunt opus bonū in genere, ſed
 diſtortum intentione: vt ille qui facit eleemoſynā propter
 vanam intentionē. Multi quoq; faciunt opus bonū in ge-
 nere, & rectū intentione: ſed corruptum à vana gloriā vel
 ſuperbia, vt quando ſcilicet ex latere ſe adiungit vana glo-
 ria in faciēdo, vel poſt factum. Quando autem in ipſa in-
 tentione eſt vana gloriā, facti ſunt hoſtes in capite: quādo
 verò ſe adiungit rectæ intentioni noſtræ: iuxta iter, ſcan-
 dalum poſuerunt nobis, quando verò ſequitur poſt factū,
 calcaneo noſtro inſidiati ſunt. Qui ergo opus ſuū probat

Ioan. 1.

Pſal. 139.

HOMILIAE

in genere, & in intentione, & in cōseruatione, ille, inquit, gloriam in seipso tantum habebit: Non ait à seipso, quia à Deo tantum gloria vera est. Sed in ipso, id est, in conscientia sua: non extra. Quod exponens subdit, *et nō in altero*: id est, non ex malorum, vel minus bonorū cōparatione, vel ex adulatorū laudatione, vt pleriq; faciunt, sibi gloriā attribuentes: Qui enim ita gloriatur, decipitur. At qui de bono sibi à Deo dato, gloriatur in Deo, apud seipsum bene agit. Vnde Apostolus, Gloria, inquit, nostra, testimonium est conscientiae nostrae. Nunquid maius malum vel minus bonum aliorū est laus nostra? minime. *Vnusquisque enim onus suum portabit.* Non est autem fratres, hoc cōtrarium ei quod superius dictū est, Alter alterius onera portate. Hoc enim dictū est contra illos, qui ex alieno peccato, se vel laudari vel maculari putant. Vnusquisq; enim onus, id est, poenā sublinebit pro peccato suo, nō alieno: nisi forte alienum peccatū per cōsensum vel per incuriam faciat suum. Illud verò dictum est, contra illos qui adeo duri sunt, quod nesciunt cōpati proximorū indigentiae vel fragilitati: Nos quoq; fratres ita compatiamur peccatoribus, quod eorū peccatis per consensum non inuoluamur: & ita refugiamus proximorum peccatis inuolui, quod eis per compassionem approximemus.

- Sequitur pars tertia, in qua praecepit Apostolus, vt subditi omnia bona sua communicēt spiritualibus magistris suis, dicens: *Communicet autem is qui catechizatur*, id est instruitur verbo, *ei qui se catechizat in omnibus*, quod etiam Dominus in Euangelio praecepit. Quare? Triplici ratione. Primò quia debitū est. Vnde Dominus, Edentes, inquit, & bibentes quae apud illos sunt. Dignus est enim operarius cibo suo. Et Apostolus. Si vobis, inquit, spiritualia seminauimus: magnum est si vestra carnalia metamus. Et Dominus in lege, Non alligabis, inquit, os boni triturati. Secundò quia expediens est. Si enim necesse esset spiritua-lem magistrum esse sollicitum pro necessariis corporis, im- pediretur à lectione, & oratione, & praedicatione, & à cæ- teris spiritualibus studiis, in quibus propter subditos de- bet vigilare. Propterea vt esset expeditus ad spiritualia, praecepit Dominus, vt à subditis acciperet necessaria. Vnde

de & in eo superfluitas capillorū & barbę refecatur: ne vi-
sum vel auditū, vel cęteros eius sensus impediāt: vt p hoc
intelligat à se debere refecari exteriorū curarū superflui-
tatē. Tertiò, quia vtile est. Vtile est enim secularibus per-
sonis, vt per subministratiōē temporalium, se participes
faciant meritorū spiritaliū virorū. Vnde Dominus, **Qui**
respirat, inquit, Prophetā in nomine Prophetę, mercedem
Prophetę accipiet. Non ait mercedem pro Propheta rece-
pro, sed mercedē Prophetę. **Qui** enim Prophetā vel præ-
dicatōrē sustētat, ne à spiritali opere deficiat: quodāmo-
do mercedē Prophetę facit suam. Hinc Dominus per si-
gnificatiōē inter vtilēs vel fructiferas arbores etiā vlmū
ponit, dicens, per Esaiā: Dabo in solitudine Cedrū, & spi-
nam, & mirtū, & lignum oliuę: ponam in deserto abietē,
vimum, & buxū simul. Quāuis enim vlmus sit sterilis, ta-
men vitē cum fructibus solet sustinere. Per quod signifi-
catur, quod inter spirituales viros in Ecclesiā Gentiū Do-
minus seculares personas ponit, qui quanuis nō habeant
fructum spiritalium virorū, tamen spirituales viros cum
fructibus suis, beneficiis temporalibus sustētant. Sed quia
quidam subditi auari solent se excusare per inopiam, sub-
dit, **Nolite errare, Deus non irridetur**, quasi dicat excusan-
do, vos hominem fallere potestis, non Deum. **Et** propte-
rē bona quę potestis, facere debetis: Quia qui in hac vita
nō seminat bona, in alia vita non potest metere bona.
Vnde & subdit: **Quę enim seminauerit homo hæc et me-
tet.** Nam **qui seminat in carne**, id est, qui carnalia & mala
opera facit, **se carne metet corruptionē**, id est, poenā. **Et qui**
seminat in spiritu, id est, qui secundū voluntatē in spiritus
operatur, **de spiritu metet vitā æternā**. Bonū ergo faciētes
nō deficiamus. **Tempore enim suo metemus nō deficiētes.**
quasi dicat, q nō deficit in satiatione, nō deficiet in messione.
Faciamus ergo, inquit, **bonū ad omnes**: supple quod possumus:
& cuius vnumquemq; egere vedemus. Quod autem
legitur: benefac iusto, & non dederis impio: nō naturę,
sed impietati auxiliū denegat faciendū. Sed cum omnibus
benefacere debeamus *maximē tamē ad domesticos fidei.*

Mat. 10.

Esa. 41.

Luc. 11.

magis fraternitate, sanguine, familiaritate, nobis cōiuncti sunt: ordinatā enim debemus habere charitatē. Itaq; fratres, viscera benignitatis & pietatis erga omnes habeamus, iuuantēs hunc re, hunc verbo, hunc protectione, hūc consilio, hunc correctione, hunc admonitione, omnes vero voluntate & oratione quatenus hic largē seminantes, in æterna largius metere mereamur: per Dominum nostrum Iesum Christum, qui cum Patre & Spiritu sancto uiuit & regnat Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

DOMINICA XV. POST TRINIT.

Mat. 6.

Tres hominum species.

Ioan. 8.

Nemo potest duobus dominis seruire. Sicut ex hac sancti Euāgelij lectione fratres charissimi nobis innuitur, tres sunt hominū species. Alij enim seruiūt Deo: alij mundo: alij vtriq; seruire volūt, sed nō possunt. Porro Deo seruiunt, qui ei toto corde & principaliter adhærēt, & ei obsequuntur, quæ seruitus beata & desiderabilis est & benedicta: nam scriptū est, Deo seruire, regnare est. Mundo vero seruiunt, qui ei principaliter adhærēt, & cupiditatibus obsequuntur: quæ seruitus infelix est & misera. Nam scriptū est, Qui facit peccatū, seruus est peccati. Et quot vitiis peccator famulatur, tot dominiis dæmonis subiugatur. Deo autē & mundo seruire volūt simul, qui volunt sequi partim iussa Dei, partim cupiditates seculi. De qualib⁹ Salomōn, Væ, inquit, homini ingredienti duabus viis. Duabus viis graditur, qui vult gaudere cum seculo, & cū Deo: qui vult facere quæ sunt mundi, & quæ sunt Dei. Cū dico mundū, mundi concupiscentiā intellige. Contra quos primò hic ostēdit Dominus neminē posse duobus dominis seruire. Secūdo sollicitudinē mundanā prohibet. Tertiò quid querere debeamus, ostēdit. Ait ergo, *Nemo potest duobus dominis seruire, contrariis. Aut enim alterum odio habebit*, id est, diabolū siue mundum: & *alterum*, id est, Deum, *diliget*, aut *alterum*, id est, diabolū, *sustinebit*: & *alterum*, id est, Deum, contemnet. Eleganter loquutus est sustinebit. Nemo enim diabolū diligit, quamuis eius faciat voluntatē. Sed sicut aliquis amās ancillam alicuius tyranni, non tyrannū diligit, sed propter amorē ancillæ, durā eius patitur seruitutē. Ita homines mundani non diligunt diabolū, sed propter amorē mūdane voluptatis.

cuius

eius sustinent tyrannidē. Non autem ait, *Deum odio habebu*, quia vix conscientia alicuius Deū potest odisse, à quo habet esse viuere & sapere. Sed propter amorē mudi eum continet. Qui autē sint illi duo Domini, exponit, cū subdit: *Nō potestis Deo seruire & Mammonē*. i. diuitiis. Māmon enim dicitur dēmō, qui suggerit hominibus, amorē diuitiarū. Non autem ait, non potestis Deo seruire, & dominari diuitiis, nā hoc fideles possunt. Vos ergo fratres, qui habetis mundanas possessiones, diuitias, vxores, & liberos, notate quæ hīc dicūtur: pēsate in animo vestro quæ hīc dicuntur: Si enim principaliter Deo adhæretis, & eum diuitiis, vxoribus, liberis, & honoribus præfertis, malētes omnia perdere quā Deū offendere, Deo seruitis, & rectē viuetis. Sin autē (q̄ absit) amorē diuitiarū, honorum, coniugij, & liberorū, Deo præfertis: eligentes potius offendere quā illa dimittere, nō Deo, sed mudo seruitis, facti serui miseri & miserabiles, nō solum mundi, sed etiam diaboli.

Sequitur pars secunda, in qua prohibet Dominus sollicitudinē temporaliū, dicens: *Nō ergo solliciti sitis animæ vestræ quid manducetis, aut corpori vestro, quid induamini*. Non autē ait, nō sitis prouidi, nō enim prouidentia temporalis, sed sollicitudo prohibetur. Porro sollicitudo est quæ amorem & intentionem æternorum in nobis suffocat & extinguit. Vnde alibi in parabola dicit, quod exortē spinæ suffocauerunt verbū Dei. Prouidere verò secundū Deum vnde tribuamus nobis & nostris & etiā pauperibus necessaria, bonū est. Quod verò alibi dicitur, Nolite cogitare de crastino: cogitare ponitur pro futuro remoto, vel pro sollicitum esse: contra illos, qui necessaria in multos annos coaceruant. Quod verò de cibo vel vestimēto solliciti esse non debemus, probat à maiori subdens. *Nonne anima*. i. vita, *plus est quā esca: & corpus plusquā vestimentū?* Ac si diceret: Deus qui dedit nobis maiora. i. vitā & corpus: dabit quod minus est, id est, victum & vestitum. Rursus probat à minori nos de victu non debere sollicitos esse, cū subdit: *Respicite volatilia cæli, quoniam non seruiunt, neque metunt, neq; congregant in horrea: & Pater vester cælestis pascit illa, nonne vos pluris magis estis illis?* id est, maioris pretij apud Deum. Ac si diceret, Si Deus dat volatilibus

Luc. 8.

Mat. 6.

HOMILIAE

cibum sine sollicitudine eorū, quantò magis dabit cibum vobis, qui utiq; estis rationabiles, ad imaginem Dei facti. Mystice verò per volatilia, vani & mali homines huius mundi accipiuntur, qui volitant per curiositatē: eleuātur per superbiam, deponuntur in terrā per cupiditatem: nō de labore suo viuunt, sed de alieno per rapacitatem. Quibus si Dominus sui contēptoribus dat cibum, quantò magis fidelibus suis? Rursus quod de vestitu non debeamus esse solliciti, probat à minori, dicēs: *Considerate lilia agri, quos modo crescunt: nō laborāt neque nent. Dico aut vobis, quod nec Salomō in omni gloria sua coopertus est sicut vnum ex istis.* Ad literā nulla purpura vel sericū, quo Salomon, vel aliquis gloriosus in mundo vestitus est, potest floribus cōparari. Quid enim ita candet vt lilium? Quid ita ruber, vt rosa? Si aut, inquit, *foenum agri quod hodie est, & cras in cibum nū mittitur, Deus sic vestit, quantò magis vos modicæ fidei: subaudis vestiet: & hic veste temporali, & in futuro stola immortalitatis?* Mysticē verò per lilia accipiūtur potentes & gloriosi huius mundi homines: qui in crassitudine mūdi nati, crescunt in mundo per altitudinē honorū: florent per prosperitatē temporale: non laborāt, neq; nent: quoniam in labore hominū non sunt, & cū hominibus non flagellabūtur: idē tenuit eos superbia, operti sunt iniquitate sua, &c. Et si Deus superbos & gloriosos homines huius seculi sic vestit, qui utiq; *foenum sunt*: quia omnis caro foenum, omnis gloria eius, tanquā flos agri. Et cras in cibum æternæ dñationis mittentur, quantò magis vos cultores suos? Sed valdē pensandum est fratres mei, quod eos qui solliciti sunt de victu, vel de vestitu, dicat esse minimæ fidei. Qui enim magnæ fidei sunt, sciunt proculdubio Deum omnia necessaria prouisurum. Ergo fratres, si timetis necessaria defore vobis, minimæ fidei estis.

Sequitur pars tertia, in qua ostendit Dominus quid petere debeamus, cū subditur, *Primum quærite regnū Dei et iustitiā eius.* Primum enim, id est principaliter regnū Dei, quod quotidie in oratione dominica rogamus veturum, tanquā præmiū & metā petere debemus. Et iustitiā eius: i. virtutes & bona opera quæ sunt viæ eūdi ad regnū Dei. Et hæc, inquit, omnia, videlicet tēporalia viæ præsentī necessaria,

Psal. 72.

Esai. 40.

cessaria, *adiciuntur vobis*, scilicet tanquā incidētia: nō enim propter se, sed propter æterna sunt petenda. Sicut enim satellites Regis stipendia militiæ, non reputant in laboris remunerationē, ita nec nos fratres, necessaria vitæ tēporalis debemus reputare in remunerationē prēmij: quis enim (teste Paulo) militat suis stipendiis vnquā? Si ergo fratres *1. Cor. 9.* Christo militamus, non de stipendijs, sed de promerendo prēmio solliciti simus. Ipse enim rex regē prouidet & hic stipēdia militibus suis, & in futuro reseruat æterna prēmia Dominus noster Iesus Christus, qui cū patre & S. sancto viuit & regnat Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

DOMINICA XVI. POST TRINITAT.

Obsero vos ne deficiatis in tribulationibus meis pro vobis, *quæ est gloria vestra, &c.* In hac lectione fratres charis. hortatur Apostolus Ephesios, & per eos quoslibet nostrum, ad constantiā & fortitudinem fidei, spei, & charitatis, & hoc modo. Primò obsecrat eos ne deficiant in tribulationibus. Secundò ostendit se orare pro fortitudine & perfectione eorum. Tertiò gratias agit Deo, qui potens est dare suis melius quā ipsi sciunt postulare. Apostolus igitur propter Euangelium positus in vinculis, timens ne tribulationes illatæ magistro, fierent timor & debilitas discipulorum: quos non poterat verbo, confortat scripto. In quo certē fratres ostenditur mira charitas Apostoli, qui de constantiā discipulorum, magis quā de vinculis suis sollicitus erat. Ait ergo, *Obsero vos, & de vobis, ne scilicet deficiatis in tribulationibus meis.* i. propter tribulationes meas, quæ vtiq; sunt pro vobis, id est, propter fidem vobis prædicatam: mihi illatæ, *quæ est gloria vestra*, id est, non deficere in tribulationibus, vel meis, vel vestris, est gloria vestra. Fortes enim in certamine milites sunt apud Deum gloriosi. Et econtrariō formidolosi & deficientes erunt inglorij. Sicut enim fornax aurum, ita tribulatio probat iustum. Vnde non debetis mirari fratres mei, si Dominus sinit tribulari & flagellari suos in mundo. Aurū enim purum esse nequit, quod carminis nō excoquit. Obscero ergo & ego vos cum Apostolo fratres mei, ne deficiatis in tribulationibus: si quæ mihi vel vobis vel etiā sanctioribus viris cōtingāt: quoniā celestis faber vasa